

Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya

Recompte de visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya 2015

L'Observatori de Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya (OPPCC) té per objectiu donar servei als museus i centres patrimonials, així com a les administracions i titulars en la planificació, programació i avaluació de la seva relació amb els públics.

Per aconseguir aquest objectiu, un dels programes de l'OPPCC és proporcionar estadístiques i informes elaborades a partir de les dades quantitatives que prèviament els equipaments patrimonials han facilitat.

El 2015 l'Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya (OPPCC) va elaborar un model de recompte de visitants¹ que permetés mesurar d'una manera homogènia les dades de freqüentació dels equipaments patrimonials de Catalunya. La característica angular del model és l'adopció d'un glossari de termes (visitant, ús, exposició temporal, etc.) comú per a tots els equipaments.

El model de recompte s'adreça no només als museus, sinó a tots els equipaments patrimonials del país: museus registrats, col·leccions², monuments i centres d'interpretació.

El cens d'equipaments patrimonials a Catalunya el 2015 era de 776:

- ✓ 115 museus registrats.
- ✓ 83 extensions de museus.
- ✓ 396 col·leccions.
- ✓ 91 monuments.
- ✓ 91 centres d'interpretació.

Aquest document presenta el resum executiu d'un conjunt de 36 indicadors relatius als visitants que van rebre els centres patrimonials de Catalunya, elaborats a partir de dos conceptes bàsics:

- Visitant: persona física que accedeix al recinte de l'equipament per fer ús de la seva oferta de serveis, ja siguin exposicions (tant les de

¹ [Model de recompte dels visitants dels museus i equipaments patrimonials a Catalunya](#), Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya, 2016.

² La diferència entre museus registrats i col·leccions és de caràcter administratiu i depèn de la classificació utilitzada pel Departament de Cultura segons la Llei 17/1990, de 2 de novembre, de museus.

producció pròpia com aliena) o activitats pròpies (organitzades per l'equipament).

- Usos: cadascuna de les utilitzacions dutes a terme pels visitants durant la seva estada a l'equipament, ja sigui la visita a una o més exposicions, l'assistència a activitats culturals o bé l'ús d'algun servei museístic (biblioteca, assessorament, etc.). Cada visitant pot fer un o més usos durant la seva estada a l'equipament. Cada visitant es compta una sola vegada independentment del nombre d'usos que faci de l'oferta museística.

Resum executiu

1. Visitants

El 2015 els equipaments patrimonials de Catalunya van rebre 20.371.500 visitants. Els museus representen el 50% dels equipaments patrimonials i atreuen el 51% dels visitants. Les col·leccions representen el 38% dels equipaments i atreuen el 45% dels visitants. Pel que fa als monuments, representen el 12% dels equipaments i atreuen el 4% dels visitants.

El 47% dels equipaments patrimonials de Catalunya van rebre menys de 10.000 visitants el 2015. I gairebé el 70% en van rebre menys de 25.000. Entre les col·leccions, la proporció dels que aconseguixen menys de 25.000 visitants arriba al 76%.

Precisant les dades de l'apartat anterior, s'observa que **el 47% dels equipaments reben menys de 10.000 visitants anuals** –amb una mitjana de 3.592 visitants per equipament– **suposen el 2% del total de visitants** als equipaments patrimonials de Catalunya el 2015. A l'altre extrem, **el 5% dels equipaments reben més de 250.000 visitants anuals** –amb una mitjana d'1.212.273 visitants per equipament– **i suposen el 71% del total de visitants.**

DESEQUILIBRI TERRITORIAL DE LA DISTRIBUCIÓ DELS VISITANTS

A la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB) es localitzen el 38% dels equipaments patrimonials de Catalunya, seguida de les comarques de Girona amb el 18%. Entre els dos àmbits territorials apleguen més del 55% dels equipaments patrimonials del país.

La distribució territorial dels visitants als equipaments patrimonials de Catalunya és molt poc equilibrada. **La RMB atreu gairebé el 80% dels visitants de tot el país i les comarques de Girona un altre 13%.**

Entre els dos àmbits territorials apleguen més del 90% dels visitants als equipaments patrimonials de Catalunya.

A l'altre extrem, **el Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre, les Terres de Lleida i Aran, així com el Penedès i la Catalunya Central, amb una proporció d'entre el 14 i el 17% dels equipaments patrimonials, atreuen cadascuna entre el 2,0 i el 3,5% del total de visitants.**

GRAN PODER D'ATRACCIÓ DELS EQUIPAMENTS PATRIMONIALS DEDICATS A L'ART

El 2015 els equipaments patrimonials dedicats a l'Art van atreure el 64% dels visitants totals de Catalunya, amb una mitjana de 190.000 visitants per equipament. Els equipaments dedicats a aquesta temàtica representen el 30% dels equipaments totals. **Els equipaments Pluridisciplinaris locals** –majoritàriament museus locals o comarcals de titularitat pública, museus i col·leccions que es dediquen a preservar i difondre el patrimoni i la memòria de la comunitat d'un territori– **conformen la segona temàtica més comuna representant el 21% dels equipaments, tot i que només reben el 4% dels visitants.**

DISTRIBUCIÓ DELS VISITANTS SEGONS DIES D'OBERTURA

El 2015, entre tots els equipaments patrimonials de Catalunya van obrir més de 60.000 dies. D'aquests, més de la meitat corresponen als museus. A més els museus són la tipologia que obre un major nombre de dies l'any, assolint una mitjana de 288 dies anuals d'obertura.

S'observa una certa correlació entre els dies d'obertura dels equipaments patrimonials de Catalunya i el nombre de visitants rebuts. Mentre que els equipaments patrimonials que reben més de 100.000 visitants obre una mitjana de 340–346 dies anuals, els equipaments que reben menys de 10.000 visitants (i que són gairebé el 50% del cens) obren una mitjana de 218 dies anuals. No se'n pot deduir una relació causal, ja que en el cas dels museus que reben menys visitants, disposen d'una menor dotació de recursos humans i els efectes de la crisi han empitjorat la seva situació.

El 2015 els equipaments patrimonials de Catalunya van rebre una mitjana de 323 visitants diaris, essent les col·leccions les que presenten una ràtio més elevada arribant als 412 visitants diaris.

VISITANTS A L'EDIFICI I FORA DE L'EDIFICI

Visitants a l'edifici: **a més dels 20.371.500 visitants que van rebre els museus i col·leccions de Catalunya el 2015, a aquests equipaments també hi van accedir 1.310.000 persones més, per assistir a**

activitats organitzades per altres entitats, fer ús dels seus serveis complementaris (botiga, cafeteria, lavabos, etc.) o bé per veure l'edifici.

Els equipaments patrimonials de Catalunya van organitzar activitats fora de l'edifici que van atreure a gairebé 300.000 persones el 2015.

El total de persones atretes pels equipaments patrimonials de Catalunya, ja sigui com a visitants de les seves exposicions o usuàries de les seves activitats i serveis, així com aquelles que han entrat als edificis patrimonials només per fer ús dels seus serveis complementaris, i també els que han assistit a alguna activitat organitzada fora del centre sumen gairebé 22 milions el 2015.

EQUIPAMENTS PATRIMONIALS AL SERVEI DE L'ENSENYAMENT

Els equipaments patrimonials de Catalunya van rebre més 1.600.000 visitants escolars el 2015³.

Els equipaments patrimonials dedicats a la Ciència i la Tècnica són els que tenen una major atracció d'escolars amb una mitjana superior als 15.500 estudiants anuals.

Els escolars van representar el 12% dels visitants dels equipaments patrimonials de Catalunya el 2015.

Els equipaments patrimonials del Camp de Tarragona i del Penedès i la Catalunya Central assoleixen taxes del 20% de visitants escolars. Així mateix, els equipaments patrimonials que reben fins a 50.000 visitants anuals són els que presenten una major proporció de visitants escolars, amb taxes entre 20 i el 23%. **Els equipaments patrimonials dedicats a la Ciència i la Tècnica no només són els que reben una mitjana més elevada d'escolars, sinó també els que en reben una major proporció en termes relatius. En efecte, més de la quarta part dels seus visitants són escolars.**

ELEVADA PROPORCIÓ DE VISITANTS AMB GRATUÏTAT

Dels 20.371.500 visitants que van rebre els equipaments patrimonials de Catalunya, 9.645.000 van pagar tarifa completa, gairebé el 50%; 4.700.000 van pagar tarifa reduïda, el 23%; i 6.025.000 van accedir-hi gratuïtament, gairebé el 30%.

³ Cal tenir en compte que dels 235 equipaments que conformen l'univers de l'estudi, aquesta dada s'extreu dels 192 equipaments que van presentar dades de visitants escolars.

El 30% dels visitants als equipaments patrimonials de Catalunya hi han accedit gratuïtament. Aquesta taxa és més elevada entre els visitants dels museus (36%), disminueix en 12 punts entre el públic de les col·leccions (24%) i es redueix novament en 7 punts més en el cas dels visitants a monuments (17%).

Els equipaments patrimonials de les Terres de Lleida i Aran són els que han rebut un percentatge de visitants amb entrada gratuïta més elevat (34%). A l'altre extrem es troben els equipaments patrimonials de les comarques de Girona amb una taxa de gratuïtat 10 punts més baixa (24%).

S'observa que a mesura que augmenta el nombre de visitants disminueix la taxa de gratuïtat. En efecte, **si bé entre els museus amb menor freqüentació (fins a 25.000 visitants) la taxa de gratuïtat supera àmpliament el 50% amb xifres d'entre el 56-58%, en els equipaments amb més de 250.000 visitants la taxa de gratuïtat està per sota del 25%.**

Els equipaments patrimonials de caràcter Pluridisciplinari local i els dedicats a la Ciència i la Tècnica són els que presenten la taxa de gratuïtat més alta, al voltant del 60%. A una certa distància es troben els dedicats a Història/Arqueologia amb gairebé el 50% de visitants gratuïts.

2. Usos

Els 20.371.500 visitants que van rebre els equipaments patrimonials de Catalunya el 2015 van generar **26.255.000 usos**, el que suposa 1,29 usos per visitant.

Els equipaments patrimonials del Penedès, i la Catalunya Central aconsegueixen una taxa d'1,57 usos per visitant destacadament per sobre dels altres territoris catalans.

Si bé els equipaments patrimonials de Catalunya van rebre una mitjana de 323 visitants diaris, els **usos diaris van elevar-se a 415.**

ACTIVITATS QUE AMPLIEN L'OFERTA DELS EQUIPAMENTS PATRIMONIALS

Un major nombre d'usos per visitant és indicador d'una oferta d'activitats i exposicions més àmplia i variada, el que permet enriquir la visita a l'equipament patrimonial. Així **els museus són els més actius en**

generar una oferta diversa ja que aconseguixen una taxa 1,36 usos per visitant, mentre que els monuments se situen en una posició pròxima a 1,06 usos per visitant: no hi ha massa més oferta que visitar el monument.

Els equipaments de fins a 50.000 visitants són els que presenten indicadors més elevats d'usos per visitant, entre 1,49 i 1,58. A partir de més de 50.000 visitants aquest indicador es redueix al voltant d'1,25 usos per visitants, amb l'excepció dels equipaments en la franja de 100.001–250.000 visitants que presenten una taxa d'1,42 usos per visitant.

USOS SEGONS TIPOLOGIA D'ÚS

Anteriorment s'ha vist que **els equipaments patrimonials dedicats a la Ciència i la Tècnica** són els que reben més escolars, tant en termes absoluts com relatius. Segurament derivat d'aquest fet aquests museus i col·leccions són també els que **presenten una taxa més elevada d'usos per visitant (2,37)**, molt superior a la resta d'equipaments.

Els museus són els equipaments que presenten una taxa més elevada d'usos expositius per visitant (1,23) sensiblement més elevada que les col·leccions (1,12), essent segurament un indicador d'una major oferta d'exposicions temporals per part dels primers. Els monuments a penes organitzen exposicions temporals.

Destaca l'elevada taxa d'usos expositius per visitant dels equipaments dedicats a la Ciència i la Tècnica (1,84), molt per sobre de la resta d'equipaments d'altres temàtiques.

PREPONDERÀNCIA DE LES ACTIVITATS ESCOLARS

Els equipaments patrimonials de Catalunya han ofert **més d'1 milió d'usos per activitats als escolars** que els han visitat.

Destaca l'elevada quantitat **d'usos per activitats escolars que han ofert els museus i col·leccions dedicats a la Ciència i la Tècnica: gairebé 16.500 de mitjana.**

ACTIVITATS FAMILIARS

Enfront del milió d'usos per activitats escolars, els equipaments patrimonials de Catalunya van obtenir en 2015 uns **300.000 usos per activitats familiars**. Destaca el cas de les col·leccions amb un nombre d'usos per activitats familiars el doble que els museus.

A diferència de les activitats escolars, **en el cas de les activitats familiars, els equipaments dedicats a l'Art obtenen una mitjana d'usos superior als equipaments d'altres temàtiques.**

3. Visitants virtuals

Els equipaments patrimonials de Catalunya van rebre gairebé **20 milions de visites a les seves webs**, una quantitat molt propera al nombre de visitants físics.

El 2015 **per cada visitant físic, els equipaments patrimonials de Catalunya van rebre 1,1 visitants a la web**⁴.

Destaca l'elevada taxa de visitants a la web en relació als visitants físics dels equipaments patrimonials de Catalunya que van rebre menys de 10.000 visitants el 2015, que triplica la taxa general.

A 31 de desembre de 2015, els equipaments patrimonials de Catalunya tenien **més de 3 milions de seguidors a les xarxes socials**⁵.

Destaquen els museus, doncs els seus seguidors a les xarxes suposen el 87% del total.

Els museus van aconseguir una mitjana de 34.000 seguidors a les xarxes socials, un volum molt superior al de les altres tipologies.

El 2015 els equipaments patrimonials **dedicats a l'Art van assolir més de 2.670.000 seguidors a les xarxes socials, representant el 86% del total** del equipaments patrimonials de Catalunya.

⁴ Cal tenir en compte que dels 235 equipaments que conformen l'univers de l'estudi, aquesta dada s'extreu dels 107 equipaments que van presentar dades de visitants web.

⁵ Les dades del Museu del FCB no hi són incloses.

Annex

Tipologia dels equipaments: cens i taxa de resposta

Per realitzar l'informe s'ha elaborat un cens dels equipaments patrimonials de Catalunya, categoritzats en Museus (Seus Principals i Extensions), Col·leccions i Monuments. A la següent taula es presenta el nombre i el percentatge de cada categoria respecte el total del cens i el nombre de respostes que s'han obtingut de cada categoria:

Equipaments patrimonials de Catalunya. Cens i taxa de resposta. 2015				
	Cens	% del cens	Respostes	% resposta
Museus Seus Principals i Extensions	198*	28,9%	194***	97,9%
Col·leccions	396**	57,8%	89****	22,5%
Monuments	91	13,3%	28	30,8%
Total	685	100,0%	311	45,4%

*Dels 198 museus, 122 corresponen a Seus Principals i 76 a Extensions. Les 4 subseus del Museu d'Arqueologia de Catalunya (*Empúries, Girona, Olèrdola i Ullastret*) s'han considerat com a museus separats en aquest informe degut a la seva dispersió territorial. Pels mateixos motius també s'han considerat museus separats la *Farga Palau*, el *Museu del Ciment Asland* i el *Museu de la Colònia Sedó*, pertanyents del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya.

** Segons el Registre de Museus, el 2014, 19 col·leccions van tenir més de 50.000 visitants.

***La diferència amb el total del cens correspon al *Museu Romàntic Can Llopis* que va estar tancat durant el 2015, al *Museu de l'Institut Botànic de Barcelona* que va enviar les dades agregades al *Jardí Botànic de Barcelona* (extensió del *Museu de Ciències Naturals de Barcelona*), al *Museu del Cau Ferrat* i *Museu Maricel* que s'han tractat conjuntament pel fet de compartir entrada i als museus de Martorell L'Enrajolada, Casa Museu Santacana i Museu Municipal Vicenç Ros que s'han tractat conjuntament. Per tant, les 194 respostes es divideixen en 118 respostes de Seus Principals i 76 respostes d'Extensions.

****El *Museu Can Tinturé* i el *Museu de la Ceràmica La Rajoleta* s'han tractat conjuntament.

S'ha optat per tractar les dades de cada Museu conjuntament amb les seves Extensions.

Per altra banda, també s'ha contactat amb 91 Centres d'Interpretació dels que s'han obtingut 4 respostes⁶. Degut a aquesta baixa taxa de resposta s'ha optat per no incloure les dades dels Centres d'Interpretació en l'informe del 2015. Un dels objectius per als propers anys és incrementar la participació en les categories on la taxa de resposta ha estat baixa i incloure els Centres d'Interpretació.

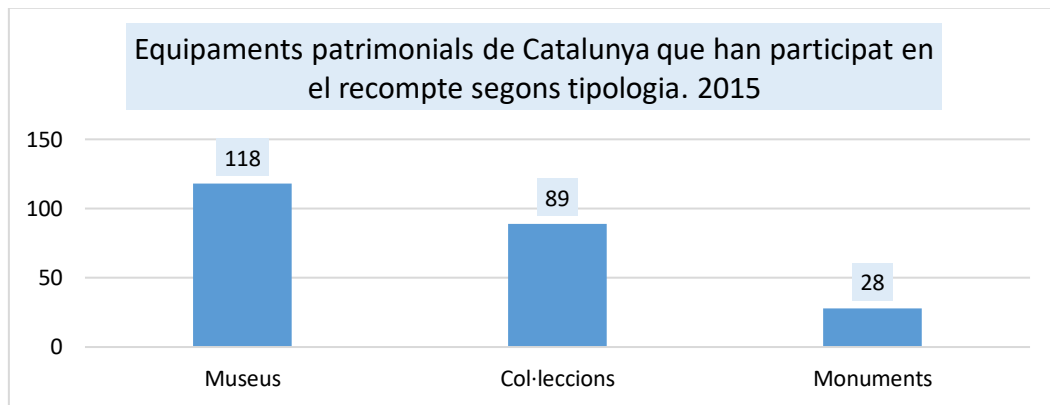
⁶ Això suposa que Catalunya disposa d'un cens total de 776 equipaments patrimonials.

Els equipaments s'han agrupat en 3 tipologies: Museus (inclou les Seus Principals i les Extensions), Col·leccions i Monuments.

Equipaments patrimonials de Catalunya que han participat en el recompte de visitants segons tipologia. 2015

Tipus	Equipaments	%
Museus	118*	50,2%
Col·leccions	89	37,9%
Monuments	28	11,9%
Total	235	100,0%

*De les 194 respostes de museus 76 són Extensions.

L'Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya és un projecte de l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural (ICRPC)

Amb el suport de: